

Club Aliga, Közösségi házból nevelési központ kialakítása Montessori iskolával

Az előző félév végére körvonalazódott, hogy az Olgay testvérek által tervezett község ház, majd étteremből Montessori rendszerű iskola befogadására alkalmas nevelési központot (többféleképp használható) alakítunk ki.

Elkezdünk közelebbről is körbejárni a kérdést.

A Club Aligára készített átfogó tervünk alapvetően azt célozta meg, hogy a terület szervesen együtt éljen a lakott településsel, Balatonvilágossal. A fejlesztési dokumentumaik szerint Balatonvilágosnak általános iskolája van már. Ez az iskola a szociológiai tanulmányok szerint a tervezett új lakófunkciók telepítése esetén is egy jó ideig képes ellátni a települést.

Középiskolára azonban már most is szükség lenne.

A középiskola funkciót az is alátámasztja, hogy az üdülőterületen iskolaidőben nagyrészt szabadon állnak majd szállás funkciók, amikből meghatározott mennyiséget (igényes) kollégium/diákszállóként is ki lehet alakítani. Ez a lehetőség leginkább a középiskolásokat érinti.

Az alternatív középiskolák pedig egyelőre kimondottan ritkák, emiatt (is) nagyon nagy a túljelentkezés bennük, mivel az alternatív általános iskolákba járó gyerekeket szüleik szívesen vinnék középiskolában is hasonló szellemű oktatási intézménybe.

A funkció így nagyvonalakban körvonalazódott.

Megkerestük ezzel a koncepció vázlattal a tulajdonos képviselőjét is.

Nagyon pozitívan fogadták az ötletünket, mivel első ránézésre ők is el tudják képzelni, hogy működik egy ilyen funkció, és kimondottan örültek annak, hogy egy ilyen „forgatókönyv” esetében a terület legnagyobb problémája, az időszakos- szezonális használat is egy kis helyen megoldásra talál. Összességében a terv bővítheti majd a portfóliójukat.

Megerősítették (a jellemzően pénzügyi szakemberek), hogy egy jól működő fejlesztés esetén, amikor egy ilyen nagy területről van szó, tisztában vannak azzal, hogy van olyan funkció, amit nem azért kell telepíteni, mert sok pénzt hoz majd. Más haszna van ezeknek. (Ha csak egyetlen épületük lenne egyetlen telken, más lenne a helyzet. Mindent abból kellene „megnyerniük”, itt viszont van lehetőségük komplexen gondolkodni).

A terület „kulturális arculatát” - amit mi Siófok és Füred között „bepozícionáltunk” a Club Aligának – szintén megerősítették. Ők úgy fogalmazták meg ezt a kérdést, hogy Aliga ugyan épp határon van, de mivel lehet választani, ők azt mondják róla, hogy Aliga az Északi parthoz tartozik. Szóba került még a terület fejlesztésének ütemezhetősége (ahol a mi koncepciónk szerint az iskola – mint kisebb befektetés – már hamarabb elkezdhet működni. Ezzel is elkezdheti a terület „PR” tevékenységét. Beszéltünk még Aliga örökségvédelmi kérdéseiről is, végül abban maradtunk velük, hogy ha fejlődik a tervünk újra leülünk átbeszélni velük is.

Elkezdtek vizsgálni konkrétan az épület kialakítását.

Ebben a folyamatban segítségünkre voltak egyrészt az örökségvédelem és az identitás kérdéseinek vizsgálata, másrészt Jeney Lajos nagyon inspiráló példái.

Nevelési központ kialakítása Jeney Lajos tanulmányai is alátámasztják. A nevelési központok ugyanis többek, mintha pusztán iskoláról lenne szó. Ezek a központok szervesen együttműködnek a településsel, annak igényei, mérete, meglévő épület- és intézményállománya alakítja. Az oktatáson kívül olyan más funkciókkal egészíthető ki, amire az adott településnek szüksége van. Ahogy azt a hivatalos nevükön Általános Művelődési Központokra (ÁMK) vonatkozó jogszabályok írják: A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 20. §:

(5) Az általános művelődési központ szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységek keretében nevelési-oktatási intézményi feladatot, továbbá a kulturális, művészeti, közművelődési, sportfeladatok közül legalább egyet ellát.

(6) A közös igazgatású köznevelési intézményben és az általános művelődési központban a nevelő és oktató munkához kapcsolódó, nem köznevelési tevékenységet ellátó intézményegység is működhet.

Ahogy Jeney Keceli Nevelési Központjánál is megfigyelhető, egy épület is képes több funkció ellátására, annak szélesebb körű kihasználhatósága miatt is. Így redukálható azok az időszakok, amikor kihasználatlan az épület. A Club Aliga közösségi háza esetében ez azért különösen hasznos, mert megoldja azt az időszakos kihasználás problémáját, amit a jelenleg üdülőfunkciókra korlátozódó területalakításból adóik. Középiszokolaként az üdülőidőszakon kívüli időintervallumban jelent használatot, a kollégium funkcióval hozzá csatlakoztatva a szállás épületek is ideálisabb kihasználást kaphatnak. A turistaszézonban pedig a Montessori iskola és a nevelési központ rugalmas kialakítási sajátosságainak köszönhetően gyerekprogramoknak, foglalkoztatóknak adhat helyszínt. Csakúgy, mint a délutáni-esti órákban, amikor a tanítások után a flexibilisen variálhatóan kialakított közösségi terekben a nappali tornaórát előadások, közösségi műsorok válthatják, a tantermekben pedig a nappali tanítás helyszíne felnőttképzésnek adhat otthont.

Többféle funkciószéma született.

Az örökség szemléletű megközelítés több helyen megkönnyítette a nagyobb léptékű beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket. Az utólagos (nem túl jó minőségű) toldalékokat nyugodt szívvel elbontottuk, ha ezzel várhatóan egy minőségi térkialakítás lehetőségét biztosítottuk. Ezzel szemben épület értékesebb részeit minél teljesebb módon igyekeztünk megtartani, mivel ezeknek az érdekes karaktere színesíti az újonnan kialakított iskola karakterét.

A funkciókkal sokat kellett kísérletezni.

Nagy kérdés volt ugyanis, hogy hova érdemes letenni a tornatermet.

Hogy lehet a legideálisabb módon kialakítani a legnagyobb jól használható általános közösségi területet. Hogy tudunk egy jól lehatárolható védett udvart kialakítani, hogy sehol ne jelenjen meg bántó módon kerítés a nívós üdülőterületen.

A funkciók konkrét kialakításánál figyelembe vettünk még néhány alapelvet:

1. Közös tér:

A közös térnek központi helyen kell lennie. Ez a tér ad helyet előadásoknak, ünnepeknek, meetingeknek, stb..., de emellett nagyon fontos, hogy ez az a tér is, ahol gyerekek az egész iskolából összeülhetnek, tanulhatnak, átadhatják egymásnak a tudásukat. Nagyon fontos, hogy ne veszítse el a meghitt, családi hangulatát. A formáját, fényeit és a kapcsolatát a csoportszobákkal eszerint kell kialakítani. Lehet a tér átalakítható, moduláris, hogy alkalmas legyen kiállítások vagy előadások tartására is.

2. Kapcsolatok:

A csoportszobák térbeli kapcsolata fontos a gyerek fejlődésének szempontjából:

- tágas, segíti a gyerekek mozgását
- elősegíti a fiatalabb és idősebb gyerekek közötti kapcsolatot
- átláthatóvá teszi, hogy mi mindent lehet az iskolában csinálni és tanulni
- nyugodt helyeket biztosít a tanuláshoz
- stimuláló

Fontos a közös tér és a csoportszobák közötti kapcsolat, de a csoportszobák és a kert kapcsolata is nagyon fontos.

Sok iskola mozgatható falakat használ, hogy többféle/funkciójú helyet lehessen kialakítani.

3. Több funkciós helyek:

Egy csoportszobában kell, hogy legyen egy kis konyha, egy pihenősarok, nagy közös asztalok, ahol a gyerekek kis csoportokban össze tudnak ülni és egy bemutató tér, ahol egy témával kapcsolatos eszközöket lehet bemutatni. Az iskolának szüksége van egy jól megközelíthető könyvtárra, egy tornaszobára és egy kreatív (barkácsolás-varás-stb...) helyiségre. Emellett természetesen kellene a kötelező helyiségek (tanári szoba, iroda, tároló helyiség, stb...)

4. Meghitt hangulat:

A nagy tereken belül fontos, hogy megmaradjon a meghitt hangulat. Több kisebb olyan sarkot/helyet kell kialakítani, ahol a gyerekek nyugodtan, egyedül vagy párban tudnak tanulni, dolgozni. Egy gyerek koncentrációjának fontos, hogy külön tudjon ülni, mások ne zavarják és ő se zavarja a többieket.

5. Méretek:

A csoportszobákat a gyerekek magasságának megfelelően kell berendezni. Mindent önállóan kell tudnia elvégezni és kezelni. A helyiségnek a gyerek számára átláthatónak kell lenni, kezelhető bútorokkal. Figyelembe kell venni a különböző magasságú gyerekeket is.

6. Mozgástér:

Nagyon fontos, hogy a csoportszobák tágasak legyenek. A Montessori módszer szerint a gyerekek gyakran a földön dolgoznak kisebb-nagyobb szőnyegeken.

7. Kert:

A kertben fontos hogy aktívan bevonjuk a gyerekeket a kerti munkába. Legyen hely veteményes kertnek. Legyen lehetőség megismerni és megfigyelni a természetet. Legyen hely itt is nyugodtan, félrehúzódva dolgozni, tanulni. Legyen lehetőség kutatni, felfedezni a környezetet. Emellett persze fontos hogy a gyerekek tudjanak játszani, ki-ki a saját korosztályának megfelelően.

8. Kontextus:

Fontos az épület környezettel való kapcsolata. Legyen esztétikus, szép, praktikus és hosszútávon használható. Az épületen belüli helyiségeknek összhangban kell lenni egymással. Az épület használatának gazdaságosnak kell lennie. A fűtésnek és világításnak (természetes fény és mesterséges fényforrások) hosszú távon gazdaságosnak és tartósnak kell lenniük.

Fontosnak tartjuk a természetes anyagok használatát. A színek is fontos szerepet játszanak a terek kialakításában. Előnyben részesítjük az elsődleges és a telített színeket.

A legfontosabb szempontok:

- Az épületnek stimulálnia kell a gyerekek belső motivációját, a különböző korosztályokra tekintettel.
- Ha jól van berendezve, akkor a gyerek boldog, aktív és kreatív lesz.
- Segíteni kell, hogy a gyermek tudjon koncentrálni, találjon magának nyugodt helyeket a tanuláshoz.
- Fontos, hogy a gyerekek szabadon tudjanak mozogni a csoportszobákon és az egész épületen belül. Ez fejleszti a mozgásukat és a tájékozódási képességüket és az intelligenciájukat.
- Minden eszköz méretét és súlyát a gyerekek magasságát és erejét figyelembe véve kell kialakítani.
- Többféle, változatos fizikai helyzetben legyen lehetősége a gyermeknek tanulni (földön ülve szőnyegen, kis asztalnál, nagy közös asztalnál, félrehúzódva egyedül vagy pihenő sarokban). A tanulás az épület és a kert minden részén történhet. A gyerek tanulhasson a folyosón, a kertben, a közös térben, a csoportszobában és a tornaszobában is.
- Minden életkori sajátosságot figyelembe kell venni.

A tervezés tehát éppen folyamatban van, a genti elvek, Az örökségvédelem szempontjai, és Jeney Lajos munkáinak figyelembevételével.